

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL LA DISCIPLINA ȘCOLARĂ GEOGRAFIE în anul de studii 2015-2016

I. Preliminarii

În învățământul secundar general **Geografie**, ca disciplină școlară, reprezintă interacțiunea domeniului academic (geografie fizică, geografie umană, geografie regională etc.) cu științele educației și cu o serie de elemente care există în mediul educațional și social în raport cu dezvoltarea psihologică a elevului.

Experiențele de învățare, oferite de către profesori elevilor în activitatea curriculară, vor fi realizate în contextul pedagogiei axate pe competențe, asigurând formarea unui sistem de competențe funcționale, necesare pentru încadrarea activă în societate.

*Sugestiile metodologice de organizare a procesului educațional la disciplina școlară **Geografie** pentru anul de studii 2015-2016* reprezintă ansamblul actualizat de repere metodologice asupra modului de realizare a conținutului procesului de predare – învățare și evaluare, proiectat și aplicat din perspectiva actualelor concepții și cercetări de specialitate, de stabilire a tipologiilor curriculare pentru *disciplinele școlare*, în funcție de criteriul *aplicabilității* curriculumului și din perspectiva *relației cu evaluarea*, eșalonat conform următoarelor dimensiuni:

- ✓ Curriculumul scris/ stabilit;
- ✓ Curriculumul predat/ operaționalizat;
- ✓ Curriculumul învățat/ realizat/ atins;
- ✓ Curriculumul evaluat.

II. Curriculumul scris/ stabilit

Actualul curriculum este conceput conform paradigmei competențelor, plasând accentul pe activitatea de învățare și formare a elevului. În proiectarea curriculară, conținuturile sunt considerate mijloace ce vizează atingerea competențelor transdisciplinare și specifice **Geografiei**.

În anul de studii 2015-2016 formatul actelor normative școlare de tip reglator, specifice disciplinei *Geografie* include:

- ✓ *Curriculumul modernizat la geografie pentru învățământul gimnazial și liceal*, aprobat prin ordinul ME nr.331 din 12.05.2010;
- ✓ *Planul-cadru pentru anul de studii 2015-2016*, aprobat prin ordinul ME nr.312 din 11 mai 2015;
- ✓ *Standardele de eficiență a învățării la Geografie pentru învățământul gimnazial și liceal*, aprobate prin ordinul ministrului educației nr. 1001 din 23.12.2011.
- ✓ *Ghidul de implementare a curriculumului modernizat la Geografie pentru treapta gimnazială*, aprobat prin ordinul ministrului educației nr.597 din 30.06.2011;
- ✓ *Ghidul de implementare a curriculumului modernizat la Geografie pentru treapta liceală*, aprobat prin ordinul ministrului educației nr.810 din 9.11.2010;
- ✓ *Ghidul de elaborare și realizare a Planului Educațional Individualizat*, aprobat prin ordinul ministrului educației nr.952 din 06.12.2011.
- ✓ *Referențialul de evaluare la Geografie*, recomandat pentru aprobare prin decizia Consiliului Național pentru Curriculum (proces – verbal nr.2 din 4 aprilie 2014;

Conform Planului-cadru pentru învățământul gimnazial și liceal, pentru anul de studii 2015-2016 **Geografia** are statut de disciplină obligatorie a ariei curriculare Educație socio-umanistică din trunchiul disciplinelor școlare pentru ambele cicluri ale învățământului secundar general.

Structura verticală a curriculumului la geografie

Geografie ca disciplină școlară are, în prezent, următoarea structură verticală:

Clasa a V-a: Geografie generală

Clasa a VI-a: Geografia continentelor și oceanelor

Clasa a VII-a: Geografia continentelor și oceanelor

Clasa a VIII-a: Geografia fizică a Republicii Moldova

Clasa a IX-a: Geografie umană a Republicii Moldova

Clasa a X-a: Geografie fizică generală
Clasa a XI-a: Geografia umană a lumii
Clasa a XII-a: Geografia mediului

În perspectivă, această eșalonare verticală ar putea fi influențată de tendințele de dezvoltare și revizuire curriculară astfel ca disciplina școlară **Geografie** să devină o disciplină individualizată și credibilă în învățământul secundar general.

II. Curriculumul predat/ operaționalizat

Procesul educațional la disciplina școlară **Geografie**, în anul de studii 2015-2016, va fi realizat în formatul stipulat de Planul – cadrul:

- ✓ pentru ciclul gimnazial (clasele a V-IX)- 1 oră săptămânal (34 ore anual).

La decizia instituției de învățământ, în clasa a V-a, disciplina Științe va fi predată, în semestrul I, cu 2 ore săptămânal, iar disciplina Geografie – în semestrul II, cu 2 ore săptămânal (similar anului precedent de studii).

- ✓ pentru ciclul liceal (clasele a X-XI-a)- profil umanistic, real, arte, tehnologic, sport 2 ore săptămânal (68 ore anual), clasa a XII-a 1 oră săptămânal (34 ore anual).

Dimensiunile inovative ale **Geografiei** în contextul educațional actual vor fi orientate spre transformarea geografiei școlare dintr-o disciplină predominant enciclopedică și descriptivă, într-o disciplină funcțională, utilă și aplicabilă în activitatea zilnică.

În acest sens profesorul de geografie își va canaliza competențele profesionale spre:

- asigurarea unui demers interactiv de predare – evaluare, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare elev;
- plasarea accentului nu doar pe memorare ci pe implicarea activă în sarcinile de lucru a elevilor;
- încurajarea lucrului în echipă, spiritului competitiv și stimularea creativității;
- valorificarea informațiilor de referință din diverse surse informaționale;

- dezvoltarea gândirii critice.

Astfel, învățarea **Geografiei** va fi determinată de următoarele aspecte specifice:

- ✓ caracteristicile procesului de învățare, pornind de la caracterul epistemologic și distinctiv la disciplinei;
- ✓ particularitățile sugestiilor de conținuturi curriculare, recomandate la geografie;
- ✓ dimensiunile transferului didactic prin care cunoștințele științifice devin cunoștințe de învățat, astfel ca *cunoștințele științifice*, rezultate din cercetare să evolueze în *cunoștințe de învățat*, utilizate în clasă;
- ✓ modalitățile de realizare a finalităților educaționale la geografie;
- ✓ formularea finalităților (competențe vizate și obiective educaționale) pe unități de învățare sau teme;
- ✓ proiectarea, organizarea și evaluarea activităților educaționale în care se combină anumite forme de desfășurare, metode, mijloace etc.
- ✓ identificarea factorilor ce favorizează reușita didactică și succesul școlar.

Componenta activități practice a *Geografiei școlare* ca determinantă a curriculumului operaționalizat, are un caracter creator și contribuie nemijlocit la formarea și dezvoltarea competențelor participative la viața socială, la transpunerea cunoștințelor funcționale în practică, fiind realizată în bază de exerciții, probleme, investigații, activități de cercetare, excursii, vizite de studiu, care prin forma lor permit:

- ✓ interpretarea legităților învelișului geografic,
- ✓ explicarea proceselor și fenomenelor geografice,
- ✓ aplicarea proceselor și elementelor matematice în măsurarea distanțelor, la calcularea densității populației, a bilanțului natural ș.a.,
- ✓ utilizarea corectă a surselor de informare (atlase, manuale, dicționare ș.a.).

Managementul didactic al activităților practice presupune din parte profesorului:

- ✓ respectarea timpului alocat – minim 45 de minute, desfășurate în cadrul orei la clasă și nu acasă;
- ✓ respectarea opticii subiectelor propuse - pornind de la cunoștințele însușite anterior de elevi sau care urmează să fie însușite în timpul desfășurării aplicației;
- ✓ asigurarea organizării și desfășurării aplicațiilor practice, prin atenționarea asupra erorilor, greșelilor comise de către elevi în timpul realizării;
- ✓ informarea din timp a elevilor cu obiectivele lucrării, precum și importanța practică a ei (aplicabilitatea);
- ✓ elaborarea sarcinilor de lucru orientate spre formarea, dezvoltarea priceperilor, deprinderilor practice, atitudinilor, conform cerințelor curriculare;
- ✓ includerea lucrului diferențiat pentru a implica în activitate toți elevii;
- ✓ evaluarea și aprecierea rezultatelor aplicației practice

În funcție de competența vizată, se conturează următoarele tipuri de aplicații practice:

- ✓ ***Aplicații practice destinate însușirii unor metode, procedee, priceperi și deprinderi de muncă.***

Exemple: Clasa a VI-a, aplicația practică nr 1 - *Determinarea coordonatelor geografice, aplicînd rețeaua de grade a hărții,*

Clasa a X-a; aplicația practică nr 2, *Calcularea orei pe glob, utilizînd rețeaua de grade/ harta fuselor orare,*

- ✓ ***Aplicații practice de aplicare și fixare a cunoștințelor.***

Exemple: Clasa a XI-a, aplicația practică nr 2 - *Descrierea economico-geografică comparativă a Italiei și Norvegiei, conform algoritmului.*

- ✓ ***Aplicații practice cu scop de evaluare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor***

Exemple: Clasa a X-a, aplicație practică nr 2. *Descrierea unei zone climatice în baza hărții climatice și a climogramelor,*

- ✓ ***Aplicații practice de proiectare și cercetare.***

N.B. Aspecte metodologice și didactice privind tipologia aplicațiilor practice enumerate, cu exemple de conținuturi pot fi găsite în *Sugestii metodologice privind organizare procesului educațional la geografie, anul de studii 2014-2015.*

Agenda activităților educaționale promovate de profesorul de geografie va include și în acest an:

- ✓ desfășurarea activităților extracurriculare consacrate „Zilei mediului înconjurător”, „Zilei Pământului”;
- ✓ participarea, încadrarea elevilor/ instituției în:
 - a) proiecte devenite tradiționale în învățămîntul secundar general, cum ar fi „Eco-școala” sau „Bio masa”, care dispun de o coordonare științifică exterioară și presupun realizarea unor activități de colectare a diferitelor materiale, de economisire și protecție a resurselor mediului înconjurător;
 - b) proiecte cu tematici referitoare la elemente ale orizontului local, cum ar fi „Geografia localității natale”, ce contribuie la stimularea percepției geografiei orizontului local și a localității/ microsectorului în cadrul raionului/ municipiului într-un mod conex.

Disciplinele opționale, care vin în completarea competențelor specifice disciplinei *Geografie*, vor fi selectate din lista orientativă propusă de Ministerul Educației, conform *Planului - cadru de învățămînt primar, gimnazial și liceal pentru 2015-2016*, care poate fi completată în dependență de domeniile de interes ale elevilor și capacitățile instituționale cu condiția respectării următoarelor etape:

1. elaborare curriculumului la disciplina opțională;
 2. examinarea subiectului la Comisia metodică din aria de referință;
 3. examinarea subiectului la Consiliul profesoral al instituției;
 4. coordonarea produsului elaborat cu specialistul responsabil din cadrul OLSDI;
 5. înaintarea spre aprobare către Consiliul Național pentru Curriculum;
- Orele opționale nu pot fi utilizate pentru extindere la disciplinele obligatorii.

III. Aspecte didactice și de management ale procesului educațional la disciplină

În atenția comunității educaționale a profesorilor de geografie: în anul de studii 2015—2016 se recomandă:

- tema de cercetare la clasă:
- ✓ „Factorii ce favorizează reușita didactică și succesul școlar a evaluării în bază de competențe”.
- domeniile de extindere a experiențelor didactice și metodologice pentru Comisiile metodice raionale și a ariei curriculare *Educație socio-umanistică* din instituțiile de învățământ secundar general:
- ✓ *Utilizarea TIC în formarea și evaluarea competențelor specifice la geografie;*
- ✓ *Strategii de evaluare a competențelor la geografie;*
- ✓ *Utilizarea hărților interactive la lecțiile de geografie;*
- ✓ *Stimularea motivației pentru învățare la orele de geografie;*
- ✓ *Sistemul de atitudini și valori promovat de Geografie ca știință a naturii și a societății.*

Responsabilii de procesul educațional la geografie din cadrul Organelor locale de specialitate în domeniul învățământului ale administrației publice locale de nivelul doi vor respecta /asigura contextul tematic nominalizat în activitatea de monitorizare, evaluare și de asistență metodică a educației geografice în instituțiile de învățământ din subordine.

III. 1. Sugestii privind proiectarea didactică

Procesul instructiv-educativ este o activitate complexă, conștientă, sistematică și organizată, orientată spre realizarea unor obiective concrete și spre dobândirea de competențe.

În acest sens **activitatea de proiectare** a derulării acestui proces constituie premiză și condiție în asigurarea eficienței, implicând:

- ✓ cunoașterea conținutului actelor normative școlare de tip reglator, specifice disciplinei;

- ✓ analiza competențelor vizate prin învățarea Geografiei; analiza structurii conținutului și delimitarea unităților mari, a succesiunii acestora;
- ✓ corelarea conținuturilor cu ale altor discipline de învățământ și cu condițiile de realizare;
- ✓ stabilirea ritmului de parcurgere a unităților de conținut, în funcție de numărul de ore prevăzut; repartizarea resurselor de timp pe tipuri de activități;
- ✓ raportarea conținuturilor curriculare la *Standardele de eficiență a învățării la Geografie*,
- ✓ eșalonarea conținuturilor curriculare conform domeniilor de conținut: *Limbajul geografic; Sistematizarea și interpretarea organizatorilor statistici, grafici și cartografici; Relațiile cauzale dintre componentele mediului geografic; Atitudine și comportament privind mediul geografic;*
- ✓ selectarea formelor și modurilor de organizare a procesului de predare-învățare- evaluarea pornind de la recomandările didacticii contemporane;
- ✓ asigurarea parcursului acțional clar privind modul de realizare a curriculumului scris.

Proiectarea didactică al disciplină va fi elaborată în baza unităților de învățare, concepute logic conform principiul de predare specific treptei de școlaritate.

Fiecare unitate de învățare, inclusă în macroproiectare, va fi însoțită de proiectul acesteia, care include lecțiile din respectiva unitate de învățare, cu indicarea pașilor pentru formarea competențelor specifice prin valorificarea anumitor activități de învățare. La elaborarea proiectării în baza unităților de învățare se recomandă structurarea în corespondere cu cadrul dezvoltării gândirii critice: Evocare - Realizarea sensului –Reflecție - Extindere, sau cadrul simplificat al ERRE: Familiarizare – Structurare - Aplicare.

Important este faptul ca prin parcurgerea acestor etape, în cadrul unei unități de învățare, să se obțină formarea unor secvențe de competențe. Proiectul didactic, realizat în baza unităților de învățare, presupune ca fiecărei lecții, din cadrul unității de învățare, să-i corespundă

una din etapele menționate sau se acceptă trecerea prin toate trei etape la fiecare lecție.

Planificarea unei unități de învățare cuprinde un antet și un tabel.

Pentru a realiza o planificare pe unități de învățare, profesorul va parcurge următoarele etape:

- Completarea antetului
- Elaborarea tabelului
- Selectarea conținuturilor – *Ce voi face?*
- Identificarea secvențelor de competențe specifice - *În ce scop voi face?*
- Alegerea activităților de învățare – *Cum voi face?*
- Analiza resurselor – *Cu ce voi face?*
- Stabilirea instrumentelor de evaluare – *Cît s-a realizat?*

La elaborarea oricărui model de macroproiectare la *Geografie* se va ține cont de următoarele aspecte:

- corelarea adecvată dintre competențele cheie/ transdisciplinare - competențele specifice și sub-competențe cu conținuturile vizate;
- stabilirea logicii succesiunii și eșalonării în timp a parcurgerii unităților de conținut;
- stabilirea unui sistem de evaluare complex.

Cerințe unice la elaborarea paginii de titlu a proiectării didactice:

1. Denumirea instituției de învățământ;
2. Numele și prenumele profesorului;
3. Anul de studii;
4. Clasa;
5. Numărul de ore (pe semestru, anual);
6. Numărul de evaluări, lucrări practice (pe semestru, anual);
7. Discutat la ședința Comisiei metodice (numărul procesului verbal);
8. Coordonat de directorul-adjunct;
9. Aprobare de directorul instituției.

Programul Educațional Individualizat pentru elevii cu cerințe educaționale speciale va fi elaborat de către profesorul la disciplină de

comun cu echipa PEI în dependență de recomandările de adaptare curriculară și metodologice de referință.

III.2. Sugestii metodologice privind procesul de predare-învățare

În raport cu abordările tradiționale, geografia contemporană a evoluat îndeosebi în ultimele decenii, din perspectiva utilizării metodelor moderne, care au depășit sensibil abordările de până acum (programe informatice, imagini satelit, prelucrări de date, Sisteme Informaționale Geografice (GIS)).

În vederea organizării unei instruiți moderne, prin intermediul **Geografiei școlare** este recomandată valorificarea și utilizarea de către profesori a *tehnologiei informației și comunicării* (T.I.C.) și *realizarea aplicațiilor practice*.

Geografie ca disciplină școlară poate aduce un aport substanțial la formarea competențelor digitale la elevi, întrucât tehnologia informației și comunicării (T.I.C.) permite accesarea și utilizarea de către elevi și profesori a conținuturilor cu caracter geografic.

Utilizarea resurselor informatice în lecția de geografie poate fi realizată în toate etapele lecției, de la evocare, până la extindere și efectuarea temelor și în toate tipurile de lecții, rezultând variante strategii, în funcție de timpul acordat, obiectivele lecției și stilul profesorului.

În raport cu problemele instruiți, resursele informatice pot fi eficient integrate în cadrul lecției de geografie în mai multe situații cum ar fi pentru vizualizarea informațiilor, prin succesiunea imaginilor, afișarea de scheme, planuri, prin grafică interactivă, prezentarea de modele, imagini, asamblate sub diverse forme de prezentări (Microsoft Power Point, Prezi) și anume:

- ✓ pentru derularea de imagini și animații flash variate **cu ajutorul tablei interactive**.

Tabla interactivă TS (Full Touch Screen) sau Tabla interactivă „ENO”, „PolyVision”, adaptată la sălile de clasă (TICE) oferă avantajul scrierii pe suprafața de lucru cu ajutorul oricărui element care are capacitatea de a exercita presiune (chiar și cu degetul), dar păstrează în același timp și celelalte elemente definitorii: manevrabilitate, ușurința de

utilizare; soft perfect adaptat pentru procesul instructiv educativ; precizie și rezoluție înaltă; comunicare rapidă și efect interactiv excelent. Dintre sistemele interactive, este cel mai ușor de operat, având în vedere că se poate lucra doar cu atingerea degetului (nu necesită pixuri speciale). În plus, beneficiază de un Soft în limba română și de un excelent raport calitate-preț. Utile pentru proiectarea unei lecții la tabla interactivă sunt și:

http://www.portalroman.com/download/nume-Seterra_Learn_Geography-188.html

http://www.portalroman.com/download/Programe_Geografie.html

<http://www.delight2000.com/for-education/lessons/podgotovka-uroka-dlya-interaktivnoy-doski-po-geografii-v-po-wizteach/>

<http://www.prometheanplanet.ru/server.php?show=nav.24341>

Prezentările pentru tablele interactive de tip Smart Notebook pot fi deschise cu ajutorul aplicației on-line de pe adresa

<http://express.smarttech.com>.

✓ **pentru utilizarea softurilor educaționale** la geografie se recomandă:

Lecții interactive INTUITEXT de geografie Vol. I și Vol. II, prin care elevii au la dispoziție simulări virtuale pentru a vizualiza și înțelege fenomenele și procesele geografice, folosind aceste CD-uri, elevii observă de ce se produc erupțiile vulcanice, tsunami, mările, eclipsele, inundațiile, cutremurele; care este mecanismul efectului de seră, cum se previn alunecările de teren și cum s-au format munții și peșterile. Fie că durează câteva fracțiuni de secundă sau miliarde de ani, toate aceste fenomene și procese pot fi vizualizate, repetate și analizate în detaliu pentru o mai bună înțelegere. <http://magazin.intuitext.ro/geografie> .

Lecțiile interactive de geografie INTUITEXT conțin:

146 de ecrane de studiu;

164 de ferestre de detaliu;

99 de animații multimedia;

Filme documentare - prin intermediul cărora se pot atinge realizarea unor competențe specifice și anume: *Prelucrarea surselor de informație* (liceu) și *Identificarea relațiilor dintre componente, fenomene*

și procese naturale. Formarea comportamentului în raport cu natura pe baza cunoașterii relației cauză – efect (gimnaziu).

Printre link-urile ce fac trimitere la filmele cu caracter geografic se recomandă:

<http://www.descopera.ro/eticheta/geografie>

<http://www.youtube.com/watch?v=mw9fGQIKG74>

<http://www.youtube.com/user/NationalGeographic>

<http://www.filmedocumentare.com/>

✓ pentru simularea unor procese geografice sau modele funcționale **lecțiile AeL Geografie** consultând Catalogul AeL eContent <http://www.advancedelearning.com/index.php/articles/c4134/>

✓ pentru efectuarea de exerciții de instruire și aplicare, de obicei sub forma unui chestionar, dintre care unele se pot prezenta sub formă de joc pentru a învăța, de exemplu, localizarea unor state, unități de relief sau coordonatele geografice; link-uri utile:

<http://didacticageoweb.blogspot.com/search/label/geografie>

<http://www.scoop.it/t/geospacial>

<http://www.eurogeographyjournal.eu/>

✓ pentru realizarea aplicațiilor practice;

<http://geografie.forumy.eu/t42-teme-de-instruire-in-clasa-a-viii>

✓ pentru editarea de texte și/sau de documente: atât de către profesor, pentru lecție (texte, grafice, hărți, întrebări). Exemplu în acest sens este programul virtual Globus v2.0, eficient pentru învățarea hărții;

✓ în evaluările realizate (inițială, formativă, sumativă) calculatorul stochează bănci de itemi de diferite categorii, tezele semestriale și baremele examenelor de BAC (<http://aee.edu.md/clasa-sesiunea-examen/clasa-12>, <http://www.ebacalaureat.ro/teste-online/geografia>, <http://www.profudegeogra.eu/teste-geografie-clasa-a-v-a/> ș.a.).

În vederea utilizării și organizării eficiente a resurselor TIC în procesul de predare-învățare a geografiei profesorul are rolul de:

✓ a stimula activitatea individuală a elevilor pentru ca aceștia să lucreze pe cont propriu;

- ✓ a orienta activitatea elevilor spre formarea de capacități de gândire de ordin superior;
- ✓ a susține practicile de conectare a elementelor de conținut disciplinar în vederea realizării obiectivelor urmărite printr-o anumită unitate de învățare.

IV. Curriculum evaluat

Din perspectiva analizei relației curriculum – evaluare, se poate considera că, procesul de evaluare este fundamentat pe un ansamblu de **principii de evaluare** cum ar fi:

- ✓ principiul evaluării complexității și accesibilității curriculumului la disciplină;
- ✓ principiul evaluării coerenței dintre competențele – cheie transversale și competențele specifice la disciplină;
- ✓ principiul evaluării coerenței dintre recomandările privind sugestiile de conținuturi curriculare și strategiile didactice.

Evaluarea rezultatelor învățării la *Geografie*, are drept scop determinarea nivelului de realizare a competențelor specifice și sub-competențelor la disciplină, în acest sens, profesorul va proiecta activitatea de evaluare concomitent cu proiectarea demersului de predare – învățare, incluzând următoarele tipuri de evaluări:

- ✓ **evaluarea inițială** (obligatorie pentru fiecare clasă la începutul semestrului I și pentru clasa a V-a, atunci când încep cursul);
- ✓ **evaluarea curentă/ formativă** ce presupune prezentări, postere, portofoliul, tabele conceptuale, enunțuri geografice etc;
- ✓ **evaluarea sumativă**, ce presupune finalul fiecărei unități de învățare. Numărul de evaluări sumative obligatorii pentru anul de studii 2015-2016 include **4 evaluări pentru ciclul gimnazial și 6 evaluări pentru ciclul liceal**.

Componenta evaluare la disciplină va fi realizată în baza instrumentarului didactic aprobat - *Standardele de eficiență a învățării și Referențialul de evaluare* ce permite determinarea performanțelor realizate în învățarea, explorarea și interpretarea fenomenelor geografice conform domeniilor: *Limbaaj geografic; Sistematizarea și interpretarea*

organizatorilor statistici, grafici și cartografici; Relații cauzale dintre componentele mediului geografic; Atitudine și comportament privind mediul geografic.

Pentru treapta de liceu tezele semestriale la geografie se stabilesc anual conform ordinului Ministerului Educației solicitând din partea profesorului respectarea cadrului prestabilit – elaborarea și prezentarea în termen conducerii instituției de învățământ a următoarelor instrumentelor de evaluare:

- **matricea de specificație** (o singură matrice de specificații pentru toate variantele de teste elaborate);
- **obiectivele de evaluare** (corelate cu competențele/sub-competențele evaluate);
- **testul pentru teză** (nu mai mult de două variante de teste pentru o clasă);
- **baremul de corectare** pentru fiecare variantă de test.
- **schema de convertire** a scorurilor în note este alcătuită doar după ce testele sînt verificate de către profesor. Schema este aprobată de conducătorul instituției de învățământ.

Evaluarea în bază de competențelor la *Geografie* presupune respectarea:

- **etapelor de proiectarea și elaborare** a unui test de evaluare a competențelor și anume: stabilirea competențelor specifice/sub-competențelor care urmează să fie evaluate, elaborarea obiectivelor de evaluare, corelate cu sub-competențele evaluate, alegerea tipului de itemi în corespundere cu conținuturile studiate; elaborarea baremului de corectare, elaborarea schemei de convertire a punctelor în note
- **dimensiunilor didactice ale procesului și anume:**

1) *Evaluarea cunoștințelor acumulate* – pentru a avea o anumită competență, elevul ar trebui să aibă cunoștințele integrate acesteia și acestea să fie de bună calitate (temeinice, structurate). Cunoștințele declarative stocate de către elev în baza proprie de cunoștințe pot fi evaluate prin diferite tehnici și metode de evaluare. Evaluarea acestor cunoștințe este mai exactă.

2) *Evaluarea capacității de aplicare a cunoștințelor* Cunoștințele acumulate sunt importante în dezvoltarea intelectuală a elevului și pentru a fi utilizate în activități practice, în rezolvarea de situații-problemă, în dobândirea altor cunoștințe. Metodele și tehnicile de evaluare a acestor rezultate vizează două aspecte: evaluarea procesului (a acțiunii realizate) și evaluarea produsului (a rezultatului). *Evaluarea procesului de aplicare a cunoștințelor* se întemeiază pe prezumția că în condiții în care este utilizat un anumit mod de lucru, a cărei eficacitate este verificată se obține rezultatul așteptat. *Evaluarea produsului (rezultatului)* presupune stabilirea unor indicatori referitori la însușirile pe care ar trebui să le îndeplinească produsul obținut, pentru a fi apreciat prin raportare la obiectivul vizat. Evaluarea produsului nu exclude evaluarea procesului. În procesul de învățare, este important să fie evaluat atât procesul, cât și produsul deoarece interesează să fie învățate tehnicile de lucru prin care se obține rezultatul dorit.

3) *Evaluarea capacităților intelectuale* este corelată cu obiectivele formative. Obiectul evaluării îl constituie capacitățile de: a observa, a analiza, a formula ipoteze, a interpreta, a rezolva probleme, a argumenta etc. Evaluarea capacităților este dificilă.

4) *Evaluarea trăsăturilor de personalitate, a atitudinilor, a conduitei formate*. Trăsăturile de personalitate sunt atât condiții, cât și rezultate ale acțiunii educative.

Pornind de la faptul că, funcțiile evaluării, cu componenta principală **notarea**, au căpătat o pondere mai mare în educație, dar este dificil de realizat obiectiv, or, evaluarea competențelor este cea mai dificilă componentă a curriculumului modernizat. Prin nota dată profesorul scoate în evidență pregătirea fiecărui elev, îl sancționează și mai puțin evaluează competența, în acest scop propunem descriptorii de nivel orientativi la geografie.

Descriptorii de nivel – Geografie

Nota 1: elevul obține produsul solicitat prin *fraudă*, prin încălcarea regulilor prestabilite, prin violență sau prin orice act ilicit - sustragere, deteriorare sau distrugerea unui bun (caietului sau testului de evaluare).

Nota 2: elevul *refuză* orice implicare în realizarea produsului respectiv.

Nota 3: elevul se implică la insistența profesorului în realizarea produsului solicitat, încearcă niște răspunsuri, dar nu depune efort vizibil pentru a obține produse relevante, corecte și complete. Răspunsurile la întrebările profesorului sunt la întâmplare. În cazul lucrărilor scrise, elevul predă o lucrare în care nu a scris decât elementele de identificare (numele, prenumele) și întrebările.

Nota 4: elevul se implică, depune efort dar produsul nu este relevant față de cerință. Elevul face confuzii și nu există legătură logică între cerințele referitoare la produs (de exemplu întrebările profesorului) și produsele realizate (de exemplu răspunsurile la întrebări). Nu cunoaște modalitatea de lucru cu harta.

Nota 5: elevul depune efort, produsul este relevant (se referă la cerințe), dar este incorect și lipsit de coerență, cu ezitări, sau cu unele încercări în aplicarea suportului cartografic.

Nota 6: produsul elevului este parțial corect (elementele incorecte fiind majoritare) și parțial coerent, prezintă obiecte și fenomene geografice fără aplicarea adecvată a suportului cartografic.

Nota 7: produsul elevului este parțial corect (elementele corecte fiind prioritare cu cele incorecte) cu aplicarea parțială a suportului cartografic.

Nota 8: produsul elevului este parțial corect (elementele corecte fiind majoritare) și / sau coerent parțial sau total, dar incomplet, cu mici inexactități în utilizarea suportului cartografic.

Nota 9: produsul elevului este corect, coerent și complet – dar numai cu ajutor din partea profesorului. Ajutorul din partea profesorului poate fi, de exemplu, sub forma întrebărilor ajutătoare (la chestionarele sau răspunsurile orale), sub forma returnării lucrării cu observații, pentru refacere (la produsul scris sau fizic), cu utilizarea normativă a suportului cartografic.

Nota 10: produsul elevului este corect, complet și obținut fără ajutor din partea profesorului și maximă perfecțiune în utilizarea suportului cartografic.

V. Asigurarea didactică

În anul de studii 2015-2016 în scopul realizării procesului educațional la *Geografie* rămân în vigoare sursele didactice enumerate detaliat în *Sugestiile metodologice de organizare a procesului educațional la geografie în anul de studii 2013-2014* cu completările de rigoare privind manualele școlare (revizuire și reeditare):

- Prunici Petru, Calanda Z., *Geografie, clasa a V-a*, editura Lumina, 2015;
- Coderanu I., Roșcovanu S., *Geografie, clasa a XII-a*, editura Bons Offices, 2015;

Surse on-line:

- www.calificativ.ro
- www.nature.worldsreaure.com
- www.profudegeogra.com
- www.webpedagogia.blogspot.com
- www.prodidactica.md
- www.ilike2learn.com/ilike2learn
- www.didactic.ro
- www.geoblogspot.com.

Corina Lungu, consultant superior, Ministerul Educației, GDS

Elena Sochircă – conferențiar universitar, dr., Universitatea de Stat Tiraspol, Facultatea de Geografie

Elena Beregoi – profesor de geografie, Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu”, GDS.